

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УСТАВНИ СУД

БЕОГРАД

Булевар краља Александра, 15

ИНИЦИЈАТИВА

ЦЕНТРА ЗА ПРАВОСУДНА ИСТРАЖИВАЊА (Цеприс) из Београда, ул. Косте Абрашевића бр. 22/1 (Мат.бр. 28205414, тел. 11.4081.471), кога заступа председник Слободан Бељански

за покретање поступка за оцену уставности појединих одредаба *Закона о централној евиденцији стварних власника; 2 x; прилог - 1.*

Подаци о закону и оспораваним одредбама

Закон о централној евиденцији стварних власника (Службени гласник РС бр. 41/2018 - у даљем тексту: Закон) уређује успостављање, садржину, основе евидентирања и начин вођења Централне евиденције стварних власника правних лица и других субјеката регистрованих у Републици Србији, као и друга питања од значаја за евидентирање стварних власника. Између осталог, Закон садржи и одредбе које су предмет оспоравања због тога што прописују:

- да се Закон односи и на удружења (члан 2. став 1. тачка 7);
- да се стварним власником регистрованог субјекта сматра физичко лице које је регистровано за заступање удружења, ако овлашћено лице за заступање није као стварног власника пријавило друго физичко лице (члан 3. став 1. тачка 3 подтачка 5).

Одредбе Устава у односу на које се оспорава уставност

Подносилац иницијативе сматра да су наведене одредбе Закона у супротности са одредбама члана 3. став 1, члана 55. став 1. и члана 86. ст. 1. и 2. Устава.

У члану 3. став 1. Устава одређује се да владавина права почива на неотуђивим људским правима и да је основна претпоставка Устава.

У члану 55. став 1. Устава јемчи се слобода удружилаца без претходног одобрења, уз упис у регистар који води државни орган, у складу са законом.

У члану 86. ст. 1. и 2. Устава јемче се приватна, задружна и јавна својина, а за друштвену одређује трансформација у приватну.

Разлози оспоравања

Уставом је зајемчена слобода удружилаца која се реализује се у складу са законом.

Према одредби члана 2. Закона о удружењима (Службени гласник РС бр. 51/2009, 99/2011 – др. закони и 44/2018 – др. закони) удружење је добровољна, невладина и недобитна организација заснована на слободи удружилаца више физичких или правних лица, основана ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља и интереса који нису забрањени Уставом или законом. Није предвиђена могућност постојања права власништва на удружењима.

У оспораваним одредбама Закона установљава се и користи појам *стварни власник* за означавање физичког лица регистрованог за заступање удружења или другог физичког лица које је ово лице пријавило као стварног власника.

Власништво је универзално-класни правни појам у рангу стварноправне категорије. *Власнику* припада најшири круг овлашћења да самостално располаже предметом и плодовима предмета на који се власништво односи. У Закону о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“ бр. 6/80 и 36/90, „Службени лист СРЈ“ бр. 29/96 и "Службени гласник РС“ бр. 115/2005) власницима се називају физичка и правна лица која имају право својине на покретним или непокретним стварима и која то право остварују у складу са природом и наменом ствари (члан 1. и 4).

Уставом се својина разврстава на приватну, задружну и јавну, уз друштвену у привременом и прелазном облику. Не постоји својина на "регистрованом субјекту" која не припада ни једном од наведених облика својине, нити својина која се искључиво заснива на функцији лица овлашћеног за заступање.

Законске одредбе у којима се појам *власник* користи за означавање опречног или суштински другачијег правног феномена нису спојиве са уставним поретком који проглашава владавину права и претендује на правну сигурност. Појму *власник* не могу се у закону придавати произволна, а поготово метафоричка, протоколарна, симболичка или друга пренесена значења. Ради се о

појму који подразумева одређени стварноправни статус. У супротном случају закон би се служио имплицитно неистинитим операторима.

Именовање лица овлашћеног за заступање *стварним власником* удружења представља чисту фикцију. С једне стране, номинује се власништво без стварноправног односа. С друге стране, такав привид афирмативно се обогаћује описним пријевом *стварно*. Све ово води у двоструку контрадикцију: удружење се, иако је без својинских својстава, сматра нечијом својином, а непостојеће или "нестварно" власништво, без основа стицања и могућности стицања, проглашава се за постојеће односно *стварно*.

На наведени начин отежава се и повређује слобода удружилаца. Било какво помињање стварног власништва на удружењима супротно је слободи удружилаца и недобитном карактеру удружења. Поред тога, потенцијални оснивачи и чланови одвраћају се од удружилаца, како услед опасности да нико не прихвати да себе или другога лажно декларише као стварног власника удружења, тако и услед наметања обавезе овлашћеном лицу већ регистрованог удружења да поднесе нови захтев (члан 17. став 1. Закона) под претњом кривичне и прекршајне одговорности (чл. 13. и 14. Закона), и да за издавање потврде или извода из регистра плаћа накнаду (члан 8. Закона).

Предлог

На основу чл. 45, 46, 50 ст. 1, 51. ст. 1. и 58. ст. 1. и 3. Закона о Уставном суду, подносилац иницијативе предлаже да Уставни суд

- донесе решење којим ће покренути поступак за утврђивање неуставности доле наведених одредаба Закона о централној евиденцији стварних власника (Службени гласник РС бр. 41/18);

- донесе одлуку којом ће утврдити да у Закону о централној евиденцији стварних власника (Службени гласник РС бр. 41/18) нису у сагласности са Уставом: одредба члана 2. став 1. тачка 7. у делу у коме се прописује да се закон примењује и на удружења и одредба члана 3. став 1. тачка 3. подтачка 5. у делу у коме се стварним власником регистрованог субјекта сматра физичко лице које је регистровано за заступање удружења.

Пошто се истоврсни разлози *mutatis mutandis* односе и на фондације, задужбине, установе и представништва страних удружења, фондација и задужбина, предлажемо да Уставни суд, сходно одредби члана 54. став 1. Закона о Уставном суду, оцени и уставност у односу на одредбе члана 2. став 1. тач. 5, 6. и 7. Закона.

24. 01. 2019.

Центар за правосудна истраживања
Слободан Бељански, председник